

Çankırı İli Meralarında Yapılabilecek Islah Çalışmaları

Mevlüt MÜLAYİM^{1*}

¹Selçuk Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Tarla Bitkileri Bölümü, Konya, Türkiye

* Sorumlu yazar
E-mail: mulayim@selcuk.edu.tr

Geliş Tarihi : 11 Mart 2012
Kabul Tarihi : 17 Nisan 2012

Özet

Yem, hayvan yetiştiriciliğinde önemli bir yer, masraflar içinde de önemli bir pay (%70- 75) alır. Hayvanın yaşama ve verim ihtiyacını madde ve enerji bakımından karşılamak amacıyla belli sınır ve şartlarda yedirildiği zaman hayvan sağlığına zararlı olmayan, hayvanlar tarafından faydalanılabilecek durumdaki organik ve inorganik maddeler veya bunların karışımları yem olarak tarif edilmektedir. Yemlerin bir kısmı hayvanların ihtiyaç duydukları besin maddelerinin tamamını, bazı yemler ise daha az bir kısmını karşılarlar. Çayır mera alanları önemli ve en ucuz yem kaynaklarımızdır. Çankırı ili 179.689,1 ha çayır ve mera varlığı ile ilin arazi varlığının %24'ünü kaplamaktadır. İlde küçükbaş hayvan sayısı 83.749 adet olup Türkiye küçükbaş hayvan varlığının(29.382.000) ancak % 0.29'unu ve Büyük baş hayvan sayısı da 91.434 adet olup Türkiye büyükbaş hayvan varlığının (11.433.000) % 0.79'u Çankırı'da yetiştirilmektedir. İlde kaba yem açığı bulunmaktadır. Otlama erken başlatılmakta ve düzenli yapılmamaktadır. Mera ıslah çalışmaları devam ettirilmeli ve ıslah çalışmalarına süreklilik kazandırılmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Çankırı, Mera, Islah çalışmaları

Breeding Works in Çankırı Grassland

Abstract

Feed has a great importance on animal feeding, also in feeding costs as it has a percentage around 70-75% in total costs of feeding. Feed, supports live and yield needs of animals in concern of matter and energy that feed in some limits and conditions have no opposite effect on health of animals that are sufficient organic and inorganic matters or the mixes. Some of the feeds include the whole nutritional matters of the needs of the animals while some of them include a part of the needs. Pastures are the important and cheap feed resources. 179.689,1 ha area, is the 24 % of the total area of the Çankırı, is the pasture area of the city. The count of small animals (sheep and goats) in the city is 83749 and it is the 0.29% of total in Turkey (29382000), while the count of cattle and like animals is 91434 and it is approximately 0.79% of the total (11433000 animals). Roughage is deficient in the city. Grazing started early and its application is not regular. The studies on pasture improvement might be continued and also it might be sustainable.

Key Words: Çankırı, Grassland, Breeding works

GİRİŞ

Yem, hayvan yetiştiriciliğinde önemli bir yer, masraflar içinde de önemli bir pay (%70- 75) alır. Yem çeşitli şekillerde tarif edilebilir. Yem kanununa (1734 sayılı yem kan. Mad.3) göre "yem= Hayvanın yaşama ve verim ihtiyacını madde ve enerji bakımından karşılamak amacıyla belli sınır ve şartlarda yedirildiği zaman hayvan sağlığına zararlı olmayan, hayvanlar tarafından faydalanılabilecek durumdaki organik ve inorganik maddeler veya bunların karışımlarıdır.

Hayvanlar da diğer canlılar gibi ihtiyaç duydukları besin maddelerini yedikleri yem ve içtikleri sudan karşılarlar. Bazı yemler hayvanların ihtiyaç duydukları

besin maddelerinin tamamına yakını, bazı yemler ise daha az bir kısmını karşılarlar.

Her canlının olduğu gibi hayvanların da beslenmeye, yeme, özellikle geviş getiren hayvanların mide dolumu için kaba yeme ihtiyacı vardır. Merada otlayan bir hayvanın günlük yeşil yem ihtiyacı ağırlığının 1/10'i kadardır.

Hayvanların kaba yem ihtiyacı üç ana kaynaktan sağlanır. Bunlar; tabii çayır ve mera alanları, tarla tarımı içerisinde yetiştirilen yem bitkileri ve diğer tarla bitkileri ürünü ve endüstri artıklarıdır.

Yemler esas itibarıyla dört ana kaynaktan sağlanır;

- 1- Bitkisel yemler (Yonca, korunga, ayrık gibi tarla kültürü içerisinde yetiştirilen ve çayır -mera alanlarında tabii olarak yetişen bitkiler)
- 2- Hayvansal yemler (Orijini hayvan olan yemler: Kemik unu, balık unu...vs.)
- 3- Sanayi İşletmesi artıkları ve yan ürünler (Kırık buğday, kepek, pancar posası ...vs.)
- 4- Sentetik olarak üretilen yemler (Vitaminler, üre, amonyak tuzları...vs.)

Ülkemizde kaba yem kaynağı olarak ve diğer faydaları nedeniyle büyük önem taşıyan çayır meralar; alan olarak ve özellikle de verim olarak giderek azalma göstermektedir.

Çankırı'da Çayır mera arazisi 179.689,1 hektar olup toplam arazi varlığının %24' ünü kaplamaktadır.

Çankırı İli Arazi Durumu

Çankırı İlinin toplam arazi varlığı 749.000 ha olup, bunun 226.648,4 hatarım alanı olarak kullanılmaktadır. Bu da toplam % 30,26'ünü oluşturmaktadır.

Çankırı'nın doğal koşulları, toplam yüzölçümün %24'ünü teşkil eden çayır- mera alanı ve yem bitkileri üretimi ile genelde hayvancılığa elverişli durumdadır. Ancak mera durumu ve yem bitkisi yetiştiriciliği bakımından ilin kuzey kesimleri daha yağışlı olması nedeniyle güney kesimlere göre daha uygundur.

Kaba Yem Durumu ve sulanan arazi; Çankırı İlinde tarım alanının % 82'si kuru tarım alanı olup, bu alanın 57. 603, 9 ha.'ında(%25.41) nadas uygulanmaktadır. Nadasa bırakılan tarım alanı fazladır. Sulanan araziler ise toplam tarım alanının % 17, 8'ini Çiftçi Sulaması şeklinde yapılmaktadır. İlde tarımsal sulamada kullanılan su ılsınlarında seyreden akarsu kenarları, baraj, gölet suları ve kuyulardan sağlanmaktadır. Sulanan arazi oranı (41.834 ha) %17.8'dir. Kızılırmak gibi önemli bir su kaynağının içerisinde geçtiği bir ilde sulanan alanın azlığı düşündürücüdür. Yapılan ve yapılacak projelerle daha fazla alanın sulanması ve sulanan alanlarda ikinci ürün ve ara ürün olarak yem bitkileri yetiştirilmesi ile yem açığı kapatılmaya çalışılmalıdır. Mevcut üretim miktarlarına göre Çankırı ilinde kaba yem açığı bulunmaktadır.

Çankırı İlinde ÇKS'ye Kayıtlı Tarımsal İşletme Sayısı ve Bu İşletmelerin Büyüklükleri

Çizelge 3'de görüleceği gibi, ilde tarım alanlarının oldukça küçük parsellere bölünmüştür. Mevcut arazilerin %47.3'ü 10 dekarın ve %70.7'si 20 dekarın altındadır. Arazilerin küçük ve parçalı olması, çiftçinin işletmesine yapacağı yatırımın rantabl olmamasına neden olmaktadır. İlde mutlaka arazi toplulaştırılması planlanmalıdır.

Çankırı'da tarım arazilerinin büyük bir kısmı tarla bitkileri ekiliş alanı olarak kullanılmaktadır. Bu da toplam tarım alanlarımızın %45, 97'ini teşkil etmektedir. Ayrıca tarıma elverişli olduğu halde kullanılmayan araziler 43.768,8 ha olup, toplam tarım arazisinin % 19,31'ini teşkil ederek önemli bir yer tutmaktadır. 104.103,1 ha alana ekilen ürün çeşitlerinden en büyük payın % 77'sini buğday, % 20'sini arpa, % 2,5'ini çeltik, % 0,5'ini diğer ürünler teşkil etmektedir.

İlde meyvecilik yeterince gelişmemiş olup, 2367,5 ha. Kapama meyve bahçesi kurma işlemleri yeni yaygınlaşmaktadır. Mevcut 380.835 adet ağaçtan elma üretimi 6628 ton, 111.485 adet ağaçtan armut üretimi 2124 ton 70.625 adetağaçtan kiraz üretimi 379 ton ve 69410 adet ağaçtan ceviz üretimi 1142 ton'dur.

Çizelge 1. Çankırı İli Arazi Dağılımı

ARAZİNİN CİNSİ	Ha	Yeri (%)
Tarım Alanı	226.648,4	30
Orman Alanı	195.451,7	26
Çayır- Mera	179.689,1	24
Kullanılmaya ve Yerleşim Alanı	147.210,8	20
TOPLAM	749.000,0	100

Çizelge 2. Sulanabilir Tarım Alanı

Sulanan Arazi	Çiftçi Sulaması	14.940 ha.
	D.S.İ. Sulaması	10.999 ha.
	Köy Hizmetleri	14.895 ha.
Toplam Sulanan Arazi		41.834 ha.
Sulanabilir Arazi		50.499 ha.
Toplam Sulanabilir Arazi		92.333 ha.

Çizelge 3. ÇKS'ye Kayıtlı Tarımsal İşletme Sayısı Ve Bu İşletmelerin Büyüklükleri

Kayıtlı Tapu Büyüklük Grupları (Dekar)	İşletme Sayısı (Adet)	İşlenen Alan (Dekar)	Oran Çankırı (%)	Oran Türkiye (%)	İşletme Başına Düşen Arazi Miktarı (%)
< 5	8705	198.152	22,84	0,87	22,76
5-10	7986	196.459	22,64	0,75	24,60
10-20	6534	218.848	25,22	0,63	33,49
20-50	3775	190.764	21,99	0,50	50,53
50-100	685	54.246	6,25	0,33	79,19
100-200	56	6.975	0,80	0,09	124,55
200-500	8	2.225	0,26	0,06	278,13
TOPLAM	10.627	867.667	100	0,57	85,20

Çizelge 4. İl Arazisinin İlçelere Ve Kullanıma Göre Sıralaması

İLÇELER	YÜZÖLÇÜMÜ	TARIM ALANI		ORMAN VE FUN		ÇAYIR VE MER'A		TAR. DIŞI ARAZİ	
		Miktar	Oranı	Miktarı	Oranı	Miktarı	Oranı	Miktarı	Oranı
	(Ha)	(Ha)	(%)	(Ha)	(%)	(Ha)	(%)	(Ha)	(%)
Merkez	134.700	69.465	51,6	24.404	18,12	42.000	23,3	2.226	1,7
Kızılırmak	43.400	27.392	63,1	0	-	14.525	8,0	1.758	4,0
Çerkeş	98.600	19.615	19,9	31.547	32,0	11.745	6,5	2.645	2,7
Eldivan	34.100	17.300	50,7	3.876	11,4	9.079	5,0	3.101	9,1
Yapraklı	71.900	16.042	22,3	38.106	53,0	6.363	3,5	2.242	3,2
Şabanözü	60.500	15.186	25,1	17.363	28,7	11.188	6,2	2.371	3,9
Ilgaz	78.400	14.167	18,1	41.236	52,6	45.811	25,7	927	1,1
Orta	54.300	13.005	24,0	3.026	5,6	10.989	6,1	2.460	4,5
Korgun	55.700	12.420	22,3	1.656	3,0	3.993	2,2	2.826	5,0
Kurşunlu	47.700	10.322	21,6	2.200	4,6	21.516	12,0	2.340	4,9
Atkaracalar	36.300	7.866	21,7	13.401	36,9	2.320	1,5	2.763	7,6
Bayramören	33.400	3.868	11,6	18.636	55,8	160	0,08	1.284	3,8
Toplam	749.000	226.648	30,2	195.451	26,1	179.689	100	26.943	3,6

Çizelge 5. İl Arazisinin İlçelere Ve Kullanıma Göre Sıralaması Tarım Alanı

İLÇELER	Merkez	Kızılırmak	Çerkeş	Eldivan	Yapraklı	Şabanözü	Ilgaz	Orta	Korgun	Kurşunlu	Atkaracalar	Bayramören	TOPLAM
TARIM ALANI	69.465	27.392	19.615	17.300	16.042	15.186	14.167	13.005	12.420	10.322	7.866	3.868	226.648

Çizelge 6. İlçere Göre Çayır ve Mera Varlığı

İLÇELER	ILGAZ	MERKEZ	KURŞUNLU	KIZILIRMAK	ÇERKES	ŞABANÖZÜ	ORTA	ELDIVAN	YAPRAKLI	KORGUN	ATKARACALAR	BAYRAMÖREN	TOPLAM
ÇAYIR MERA	45.811	42.000	21.516	14.525	11.745	11.188	10.898	9.079	6.363	3.993	2.320	160	176.689

Çizelge 7. Bitkisel Üretim ve Tarım Arazisinin Ekilişlere Göre Dağılımı

KULLANIM ŞEKLİ	ALAN (HA).	ORAN (%)
TAHILLAR	104.103,1	45,97
BAKLAGİLLER	4.607,0	2,03
ENDÜSTRİYEL BİTKİLER	650,8	0,02
YAĞLI TOHUMLAR	1.413,0	0,06
YUMRULU BİTKİLER	383,1	0,01
YEM BİTKİLER	5.948,0	2,62
NADAS	57.603,9	25,41
MEYVE ALANLARI	2.367,5	1,04
SEBZE ALANLARI	5.803,2	2,56
TARIMA ELVERİŞLİ OLUP KULLANILMAYAN	43.768,8	19,31
TOPLAM	226.684,4	100

Çayır ve Meraların önemi

Çayır ve meraların sağladığı faydaları aşağıdaki şekilde sıralamak mümkündür; Yem üretimindeki fayda ve önemi, münavebedeki fayda ve önemi, toprağın oluşumu muhafazasındaki (erozyon önleme) fayda ve önemi, su ve iklim üzerindeki fayda ve önemi, yeşil alan, mesire yeri olması fayda ve önemi, yaban hayatının yaşama alanı olarak fayda ve önemi, bazı sportif faaliyetler açısından fayda ve önemi (Avcılık ve dağ sporları gibi), gen Kaynak alanları olması yönünden fayda ve önemi, ekonomik olması fayda ve önemidir.

Otlatma amenajmanının dört temel esası vardır; otlatma mevsimi, otlatma kapasitesi, üniform otlatma, uygun hayvan cinsi ile otlatma olarak sıralanabilir.

Meraların doğru yönetilebilmesi için mera amenajmanının bu 4 temel esası iyi bilinmeli ve uygulanmalıdır. Ayrıca ıslah çalışmaları sürekli, normal bakım işlemleri, toprak-su muhafaza yapıları ve otlatmayı kolaylaştırıcı tesis ve yapıların yapılması gereklidir.

Bir merada herhangi bir ıslah yöntemini uygulamanın ilk şartı, o mera üzerinde otlatmayı düzenlemektir. Düzenli otlatma yani meraların mera amenajmanı biliminin bilimsel ve teknik temellerine uygun bir şekilde otlatılması mera ıslahı bakımından o derece önemlidir ki başlı başına bir mera ıslahı yöntemi sayılır. Otlatma mevsimi (Zamanında Otlatma), bitkilerin büyüme mevsimi süresince otlatmadan zarar görmeyecek şekilde ve uygun zamanlarda otlatılmasıdır.

Normal şartlarda otlatma olgunluğu belirlenmesinde pratik olarak bitki boyu uzunluğundan faydalanılır. Yüksek boylu (120 cm'den daha uzun) bitkiler 18-20 cm, orta boylu (61-120 cm uzunluktaki) bitkiler 14-16 cm ve kısa boylu (60 cm' den daha kısa) bitkiler 8-10 cm boya eriştikleri zaman otlatma olgunluğuna geldikleri kabul edilmektedir. Çankırı ili Valiliğince hazırlanan Otlatma takvimine göre bazı ilçelerde erken otlatma yapılmaktadır.

Erken Otlatma

Erken Otlatma; ilkbahar kritik periyodu veya ıslaha yönelik uygulanan otlatma sistemine aykırı yapılan otlatmalar meralar ve meraların bulunduğu alanlar için oldukça zararlıdır. Çankırı ili Valiliğince hazırlanan otlatma takvimine göre 25 Nisan otlatma başlangıcı olarak belirlenmiş olup bu tarih yüksek kesimler için erken bir otlatma başlangıcıdır, bu nedenle yükseklik farklılığı ve yağış miktarları dikkate alınarak otlatma başlangıç tarihi ileri tarihlere alınmalı ve süre olarak kritik periyotlar dikkate alınmalıdır. Otlatma süresi de 180 gün tutulmuş olup hem yüksek meralar, hem de kuru yem periyodunun görüldüğü ilçelerde bu otlatma süresi kısaltılmalıdır.

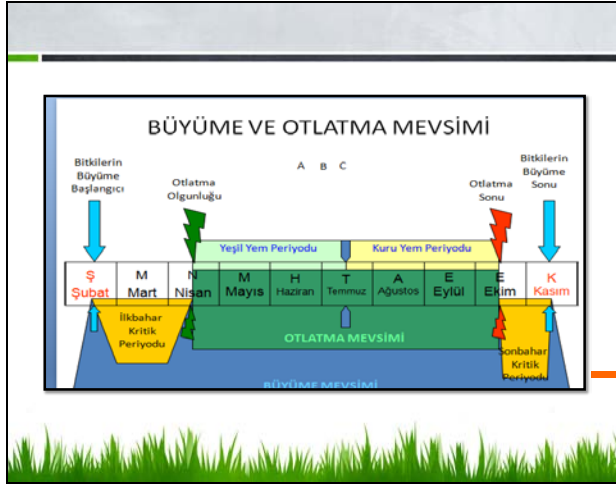
Geç Otlatma

Geç otlatma; otlatma olgunluğuna geldiği halde belirli bir süre içerisinde veya ıslaha yönelik belirlenen zamanda otlatılmayan, zamanından daha sonra yapılan otlatmaya denilir. Erken otlatma kadar olmasa da geç otlatmada sakıncalıdır.

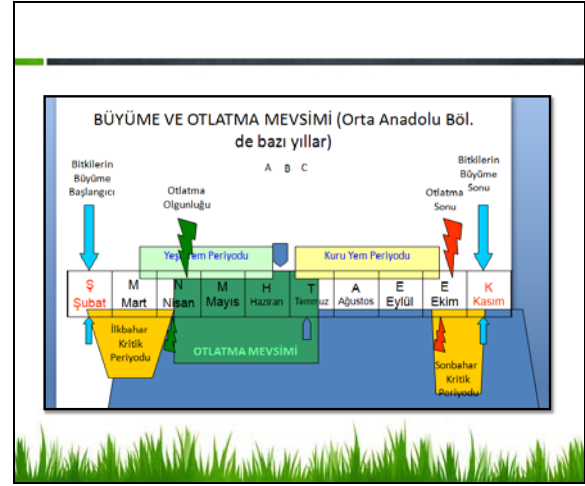
Üniform Otlatma

Üniform otlatmayı gerektiren nedenler; meraların topografyası: meranın tepe yamaç ve taban kısımlarının farklı otlanması, hayvanların otlama alışkanlıkları ve yem tercihleri gibi vs. nedenlerdir.

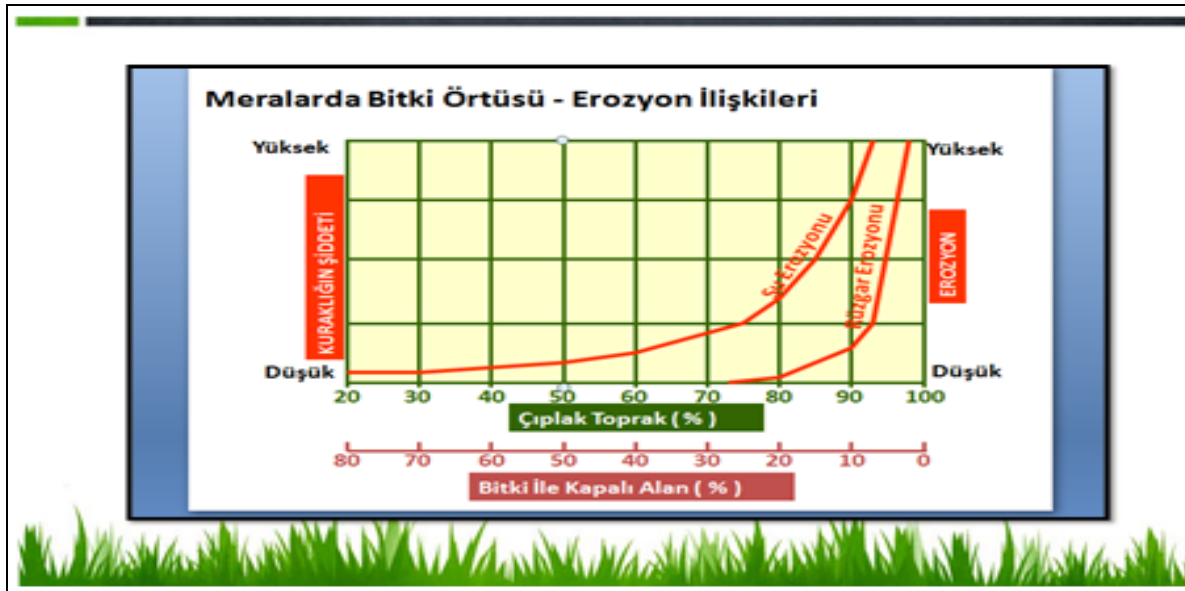
Diğer faydaları; çayır mera alanları yukarıda sayıldığı gibi birçok fayda ve öneme haiz alanlardır. Özellikle ortamdaki CO₂ alıp fotosentezde kullanarak ortama O₂ vermeleri giderek çayır meraların ve çim alanlarının öneminin anlaşılır hale gelmesine vesile olmaktadır. Ayrıca bu alanlardan elde edilen biyokütle yakıt olarak kullanılabilir ve diğer yakıt kaynaklarına göre daha az çevreyi kirletmektedir.

Şekil 1. Büyüme ve otlatma mevsimi

Şekil 2. Büyüme ve otlatma mevsimi (Orta Anadolu Bölgesinde Bazı Yıllar)

Şekil 3. Meralarda bitki örtüsü-erozyon ilişkileri

Çizelge 8. Çankırı erozyon alanları

	EROZYON ALANLARI (Ha)				
	ZAYIF EROZYON ALANI	ORTAŞİDDETLİ EROZYONA MARUZ ALAN	ŞİDDETLİ EROZYONA MARUZ ALAN	ÇOK ŞİDDETLİ EROZYONA MARUZ ALAN	TOPLAM EROZYONA MARUZ ALAN
ACIÇAY	22703	44501	94710	14900	176814
ÇERKEŞ HAV	10343	12044	45139	14912	82438
ÇORAKDERE	17495	23439	30721	25188	96843
KIZILIRMAK	19845	17180	20620	3817	61462
Y.DEVREZ	19080	41505	112580	17031	190196
MELAN ÇAYI	5503	10958	67180	7418	91059
Ş.ÖZÜ ÇAYI	10609	10157	51385	12978	85129
OVA ÇAY	-	-	2442	92	2534
İL TOPLAMI	105 578	159 784	424 777	96 336	786 475

KAYNAK: Orman İşletme Müdürlüğü

Biyokütle ile Kömürle Karşılaştırılması

OGM ülkemiz ormanlarındaki biyoenerjide kullanılabilecek biyokütle yıllık yaklaşık 5-7 milyon ton olarak hesaplanmıştır.

2008 yılı verilerine göre Türkiye 19 milyon değişik türlerde kömür ithal etmiş, bu ithalata yaklaşık 4,3 milyar TL ödemiştir. Sadece linyit kömürü dikkate alındığında ithal edilen kömürün tonu ortalama 145 TL, ya da 95 \$ olmaktadır.

5 milyon ton odunsu biyokütle kömür yerine kullanılırsa bu 3 milyon ton kömürün ithal edilmemesi demektir. 3 milyon ton kömüre ödenen ithalat parası kabaca 485 Milyon TL. dir. Yani 285 milyon \$ döviz ülkemizde kalacaktır.

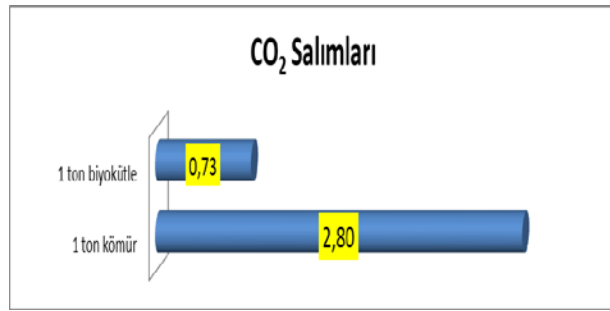
Biokütle ile Çevresel Değeri

Bir ton taş kömürü ısınma amacıyla yakıldığında atmosfere ortalama 2,8 ton CO₂ salınmaktadır.

Bir ton odunsu biyokütle yakıldığında ise atmosfere ortalama 0,73 ton CO₂ salınmaktadır.

Çankırı'nın En Fazla Merası olan İlçeleri

İlgaz ilçesi: 45.811 Ha (%25.7), Merkez ilçe: 42.000 Ha (%23.3), Kurşunlu :21.516 Ha (%12.0), Kızılırmak:

Şekil 5. Biyokütle ile Kömürün CO₂ Salımları

14.525 Ha (%8.0), Çerkeş: 11.745 Ha (%6.5), Şabanözü: 11.188 Ha (%6.2), Orta : 10.989 Ha (%6.1).

Yukarıda görüldüğü gibi en fazla mera alanı yağış ve yükseklik farklılığı olan Ilgaz ilçesinde ve ikinci sırada Merkez ilçesi gelmektedir. Bu durum Otlatma süresi ve Otlatma başlangıç tarihinin gözden geçirilmesini gerektirmektedir

Mera Kanunu Uygulamaları

4342 Sayılı Mera kanunun yürürlüğe girmesi ile birlikte; daha önce çeşitli kanunlarda tahsis edilmiş veya kadimden beri kullanılmakta olan mera, yaylak, kışlak vb. yerlerin tespiti, tahdidi ile ilgili köy veya belediyelere tahsislerinin yapılması, en iyi şekilde kullanılması, bakım programlar dahilinde kanun uygulamalarına devam edildiği il programlarında belirtilmektedir. İlbara bağlı olarak, 4342 Sayılı Mera Kanununun 19. Maddesine göre; 3091 Sayılı Taşınmaz Mal Zilletine tecavüzün önlenmesi hakkındaki kanuna veya 2886 sayılı Devlet İhale Kanununun 75. Maddesine göre işlem yapıldığı ve bu konuda 2010 yılında 148 adet 3091 uygulamanın yapıldığı görülmektedir.

Mera kanuna çalışma programı

Çankırı ilinde tespit yapılmayan yerleşim birimi 37 olup tespit, tahdit ve tahsis işlemleri devam ettirilip tamamlanacaktır.

Hayvansal ürünlerin başlıcaları; süt, et, yapağı, tiftik, bal, yumurta, yağ ve peynir olup, büyükbaş hayvanlardan; 957 ton et üretimi, 75.038 ton süt üretimi, 61 ton deri üretimi gerçekleştirilmiştir. Küçükbaş hayvanlardan ise; 28 ton et, 2.206 ton süt, 5,8 ton deri, 108 ton yapağı ve 8,7 ton tiftik üretimi yapılmıştır. Ayrıca 30.759 Milyon/Adet yumurta üretimi ve 367,17 ton bal üretimi gerçekleştirilmiştir.

Çizelge 9. Tespiti, Tahdidi ve Tahsisi Yapılan Köy veya Belediyeler ve Mera Alanları

TESPİT TAHDİT TAHSİS DURUMU	KÖY SAYISI	KADİM MERA (Ha)	MERA ALANI(5/b) (Ha)	TOPLAM MERA (Ha)
TESPİTİ YAPILMAYAN	37	4887,98	-	4887,98
SADECE TESPİTİ YAPILAN	130	24963,50	44221,35	69184,85
TAHDİT VE TESCİLİ BİTEN	230	36420,03	19196,28	105616,32
TOPLAM	397	116271,51	63417,64	179689,15
Toplam Yerleşim Yer Sayısı			397	
Mera Çalışmasında Yapılan Yerleşim Sayısı			360	
Oran (%) (Yerleşim Yeri Göre)			0,91	
İlin Tahmini Toplam Mera Alanı (ha)			299.956,90 ha	
Tespiti, Tahditi ve Tescili Yapılan Mera Alanı (ha)			174.801,18 ha	
Oran (%) (Mera Alanına Göre)			0,72	

Çizelge 10. Çankırı'daki Hayvan sayısı, Bazı Hayvansal Ürünlerin Miktarı ve Ülkemizdeki Oranları

HAYVAN CİNSİ	HAYVAN SAYISI (Türkiye ve Türkiye'deki Oranı)
Küçük Baş Hayvan (Adet)	83.749 (29.382.000- 0.29)
Büyükbaş Hayvan (Adet)	91.434 (11.433.000- 0.79)
Kümes Hayvanları (Adet)	1.608.230 (238.973.000- 0.67)
Hayvansal Ürünler	
Kırmızı Et Üretimi (Ton)	4100 (780.718- 0.52)
Beyaz Et Üretimi (Ton)	12.240 (1.444.059 – 0.85)
Süt Üretimi (Ton)	109.345 (13.543.674- 0.80)
Yumurta Üretimi (Milyon/Yıl)	37 (14.000- 0.26)

SONUÇ

Çankırı İlindeki Çayır Mera Islahı Çalışmaları ve Yapılabilecekler

1998 yılında çıkarılan "4342 Mera Kanunu" ve ilgili yönetmelikler gereği Tesbit, Tahdit, Kiralama, Tahsis Amacı Değişikliği ve Havza Geliştirme Proje Çalışmaları kapsamında Çankırı'da belirli sayıda "Mera Amenajman ve Islah Projesi" yapılmış olup, ıslah projelerine devam edilmektedir.

2007 yılında ise İl Müdürlüğüne Bakanlık tarafından yatırım programından 11 adet proje uygulamaya konulmuştur.

Bu projelerle "ÇAYIR-MERA"ların ıslahı ve YEM BİTKİLERİ ekim alanlarının artırılması ve dolaylı olarak HAYVANCILIK'ın gelişmesi çalışmaları devam etmektedir.

Mera Amenajman ve ıslah projeleri ile yem bitkileri ekilişlerinin artırılarak kaliteli kaba yem açığının giderilmesi, verimleri azalan çayır-mera alanlarının ıslah edilerek otlatma kapasitelerinin artırılması amaçlanmaktadır ve bu çalışmalar artırılarak devam ettirilmelidir.

Çankırı ili Şabanözü ilçesi Karaören köyünde 2004 yılında başlanan 2009 yılında sonlanan "MERA ISLAHI VE AMENAJMANI PROJESİ" çalışması yapılmıştır. Aynı amaçla Çankırı ili Şabanözü ilçesi Bakırlı köyünde de proje yapılmıştır.

Çayır mera alanlarının ıslah edilerek otlatma kapasitelerinin artırılması, yem bitkileri ekilişlerinin artırılması, yıl boyunca ihtiyaç duyulan yeşil ve sulu kaba yem ihtiyacının giderilmesi için yeşil yem zincirinin kurulması, meraların ıslahı yanında tarla kültürü içerisinde yem bitkileri yetiştiriciliğinin yanında yemlerin uygun değerlendirilmesi ve de yaygınlaştırılması ile mümkündür.

Mera Islah projelerinde Erozyon probleminin halli için bitki örtüsünü güçlendirmek, yani mera alanlarını sağlıklı hale getirmek için projelerde toprak ve su muhafaza yapılarına yer verilmelidir.

Mera alanlarının ıslahı ve sağlıklı kullanılabilmesi için "mera kiralama kriterleri yeniden belirlenerek "MERA KİRALAMA"nın önu açılmalıdır.

Mera alanlarından geçici faydalanma sonunda meraya dönüşümün sağlıklı ve uygulanabilir olabilmesi için yeni bir formatla uygun "GERİ DÖNÜŞÜM PROJELERİ" yapılmalıdır.

Mera Islah projelerinde mera alanlarını ve çalışmalarını sağlıklı hale getirebilecek yeni bir proje formatı hazırlanmalıdır.

Tarla arazileri içerisinde kalmış kullanılabilmesi çoğu zaman mümkün olmayan mera alanları hakkında çözüm bulunmalıdır. Yabancı otlarla mücadele edilmeli ve otlatmayı kolaylaştırıcı tesis ve yapılara yer verilmelidir.

İlave yem için yemlikler ve meralara; tuzluklar, kaşınma kazıkları, sevk ve idareyi kolaylaştırıcı yapılar, çitler, gölgelikler, ve diğerleri ilave edilebilir.

Meralarda kullanılan ekipmanlar artırılmalı ve mera ıslah projelerinde kullanılmalı ıslah çalışmalarında çalımsı bitkilere ve faydalanmada uygun hayvan cinsine yer verilmeli

İllerde Çayır mera alanlarında projelerin başarısı ve bu alanların geleceği için "OTLATMA TAKVİMİNE" mutlaka uyulması gerekmektedir.

Otlatma takvimine uymayanlara cezai müeyyide ve yasak süresince yetiştiricilere "YEM DESTEĞİ" sağlanmalıdır.

Mera alanlarında ıslah proje süresi ile sınırlı kalmamalıdır. Otlatma kapasitelerinin artırılması proje uygulamasında artırılıyor, sonra eski haline dönüşebiliyor. Meralarda Amenajman ve Islah çalışmaları sürekli hale getirilmelidir. Mera Alanlarından Geçici Faydalanma Sonunda Meraya Dönüşümün Sağlıklı Ve Uygulanabilir Olabilmesi İçin Yeni Bir Formatla Uygun "GERİ DÖNÜŞÜM PROJELERİ" Yapılmalıdır.

Mera alanlarına üreticiler ve Meracılar sahiplenmelidirler.

Çankırı ili İl Özel İdare Stratejik Planı (2010- 2014) 30. Sayfasında belirtildiği gibi Mera Islah çalışmaları tamamlanmalı ve aynı planda belirtilen 2010 yılında kabul edilen dekara mera ot veriminin 100 Kg'dan 300 Kg'a çıkarılması çalışmaları hızlandırılmalıdır. Mera Islah projelerinde Erozyon probleminin halli için bitki örtüsünü güçlendirmek, yani mera alanlarını sağlıklı hale getirmek için Çankırı ilinde son yıllarda azalma gösteren "Mera Islah ve Amenajman Projeleri sayısı da hedefe ulaşabilmek için artırılmalıdır.

KAYNAKLAR

[1] Çankırı İli Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı Müdürlüğü kayıtları

[2] Çankırı İli Valiliği Web sitesi